

คู่มือแนวทางรณรงค์และส่งเสริมการลดปริมาณ
ขยะการทิ้งการคัดแยกขยะ
และการจำกัดขยะถูกวิธีการ
บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนาดี

คำนำ

องค์การบริหารส่วนตำบลนาดี อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย ให้ความสำคัญเรื่องการจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลเป็นอย่างมากเพื่อรักษาความสะอาดของทุกหมู่บ้านและการมีสุขภาพที่ดีของประชาชนในพื้นที่การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและการช่วยดูแลขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ ประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับทราบถึงปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ พร้อมทั้งส่งเสริม สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการลดและแยกขยะอย่างเป็นรูปธรรม นับได้ว่าเป็นภารกิจที่สำคัญที่องค์การบริหารส่วนตำบลนาดีจะต้องดำเนินการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม องค์การบริหารส่วนตำบลนาดี อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย จึงได้จัดทำคู่มือแนวทางการปฏิบัติงาน การบริหารจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล องค์การบริหารส่วนตำบลนาดีขึ้น เพื่อใช้เป็นแนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลต่อไป

สารบัญ

	หน้า
ความหมายของขยะมูลฝอย	1
ประเภทของขยะมูลฝอย	1
ลักษณะงานที่ปฏิบัติหรือแนวทางการจัดการขยะมูลฝอย	2-3
วิธีปฏิบัติงานและขั้นตอนการปฏิบัติงาน	4
แผนปฏิบัติการจัดเก็บขยะมูลฝอยองค์การบริหารส่วนตำบลนาดี	5
การติดตามประเมินผลการจัดเก็บขยะ	6

ความหมายของขยะมูลฝอย

มูลฝอย (Solid Wastes) คือ ของเสียที่เกิดขึ้นจากการกระทำหรือกิจกรรมซึ่งโดยปกติจะเป็นของแข็ง (Solid) หรือกึ่งของแข็ง (Semisolid) และจะถูกทิ้งหลังจากมีการใช้หรือเมื่อไม่มีความต้องการ มูลฝอย หมายความว่า เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใช้ใส่อาหาร แก้ว วัสดุสัตว์หรือซากสัตว์รวมถึงสิ่งอื่นใดที่เก็บจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น ๆ (พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535) ความหมายของขยะมูลฝอยในมิติของการจัดการ มูลฝอยควรจะหมายถึง สิ่งของที่เหลือประโยชน์หรือสิ่งของที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ หรือเพื่อให้มีขยะมูลฝอยที่ไม่มีประโยชน์เหลือน้อยที่สุดอันจะสร้างมลพิษน้อยที่สุด

ประเภทของขยะมูลฝอย

ปัจจุบันมีการจำแนกประเภทของขยะมูลฝอยตามกรมควบคุมมลพิษปี 2549 ไว้จำนวน 4 ประเภท ดังนี้

ประเภทที่ 1 คือ ขยะอินทรีย์เป็นขยะที่ย่อยสลายได้เร็วตามธรรมชาติสามารถนำไปเป็นอาหารสัตว์หรือหมักปุ๋ยได้เช่น เศษอาหาร เศษผักและเปลือกผลไม้เศษกิ่งไม้ใบหญ้า เป็นต้น

ประเภทที่ 2 คือ ขยะรีไซเคิล หรือวัสดุรีไซเคิล ส่วนใหญ่เป็นบรรจุภัณฑ์หรือเป็นวัสดุเหลือใช้ที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้โดยส่วนใหญ่จะมีเครื่องหมายรีไซเคิลแสดงบนบรรจุภัณฑ์เช่น กล่องเครื่องดื่ม ขวดน้ำพลาสติก แก้วน้ำพลาสติก กระดาษขาว-ดำ กระป๋องน้ำอัดลม ท่อพีวีซีสายยาง เป็นต้น

ประเภทที่ 3 คือ ขยะทั่วไป เป็นขยะประเภทอื่นที่ไม่ใช่ขยะอินทรีย์วัสดุรีไซเคิลและขยะอันตราย มีลักษณะที่ย่อยสลายยากและไม่คุ้มค่าสำหรับการนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ เช่น ถุงพลาสติกเปื้อนอาหาร ของขนมขบเคี้ยว ห่อพลาสติกใส่ขนม ซองบะหมี่ เปลือกลูกอม กล่องโฟมที่เปื้อนอาหาร เป็นต้น

ประเภทที่ 4 คือ ขยะอันตราย เป็นขยะที่มีส่วนประกอบอย่างใดอย่างหนึ่งของสารพิษ วัตถุไวไฟวัตถุที่ทำให้เกิดโรค วัตถุกัมมันตรังสีหรือวัตถุกัดกร่อน เป็นต้น ซึ่งจะก่อให้เกิดอันตรายต่อคน สัตว์ทรัพย์สินและสิ่งแวดล้อม ซึ่งต้องมีการจัดการอย่างถูกวิธีเช่น น้ำยาล้างเล็บ น้ำยาล้างห้องน้ำ หลอดไฟฟลูออเรสเซนต์ ถ่านไฟฉาย ภาชนะบรรจุสารกำจัดแมลงหรือวัชพืช แบตเตอรี่มือถือ เป็นต้น

ลักษณะงานที่ปฏิบัติหรือแนวทางการจัดการขยะ

โดยทั่วไปแล้วแนวทางกำจัดขยะมูลฝอยจะเป็นตามแผนภาพด้านล่าง หากมีการส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ในการคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้อีกแทนที่จะนำไปกำจัด ได้แก่ขยะอินทรีย์และวัสดุรีไซเคิล ซึ่งนอกจากจะเป็นการยืดอายุของหลุมฝังกลบแล้วยังเป็นการประหยัดทรัพยากรธรรมชาติและพลังงานในการผลิตวัสดุอุปกรณ์สินค้าหรือบรรจุภัณฑ์ขึ้นมาใหม่

เราทุกคนสามารถมีส่วนร่วมในการช่วยลดปริมาณขยะได้โดยเริ่มที่คนในครอบครัว และชักชวนไปสู่ชุมชน หมู่บ้าน ที่ทำงานให้ช่วยกันลดคัดแยกขยะ เพื่อให้ชุมชนมีสิ่งแวดล้อมที่ดีโดยสามารถทำได้ดังนี้

1. ลดการใช้ (Reduce)

1.1 ลดการขนขยะเข้าบ้าน ไม่ว่าจะเป็นถุงพลาสติก ถุงกระดาษ กระดาษห่อของโฟม หรือหนังสือพิมพ์ เป็นต้น

1.2 ใช้ผลิตภัณฑ์ชนิดเติม เช่น น้ำยาล้างจาน น้ำยาปรับผ้านุ่ม เครื่องสำอาง ถ่านชนิดชาร์ตได้ สบู่เหลว น้ำยารีดผ้า น้ำยาทำความสะอาด ฯ

1.3 ลดปริมาณขยะมูลฝอยอันตรายในบ้าน หลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีภายในบ้าน เช่น ยากำจัดแมลงหรือน้ำยาทำความสะอาดต่าง ๆ ควรจะหันไปใช้วิธีการทางธรรมชาติจะดีกว่า เช่น ใช้เปลือกส้มแห้งนำมาเผาไล่ยุง หรือใช้ผลมะกรูดเพื่อดับกลิ่นภายในห้องน้ำ

2. ใช้ซ้ำ (Reuse)

2.1 นำสิ่งของที่ใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่ เช่น ถุงพลาสติกที่ไม่เปรอะเปื้อนก็ให้เก็บไว้ใช้ใส่ของอีกครั้งหนึ่ง หรือใช้เป็นถุงใส่ขยะในบ้าน

2.2 นำสิ่งของมาดัดแปลงให้ใช้ประโยชน์ได้อีก เช่น การนำยางรถยนต์มาทำเก้าอี้ การนำขวดพลาสติกมาดัดแปลงเป็นที่ใส่ของ การนำเศษผ้ามาทำเป้เล่นนอน เป็นต้น

2.3 ใช้กระดาษทั้งสองหน้า

3. การรีไซเคิล (Recycle) การรีไซเคิล (Recycle) เป็นการนำวัสดุที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ เช่น กระดาษ แก้วพลาสติก เหล็ก อะลูมิเนียม มาแปรรูปโดยกรรมวิธีต่าง ๆ นอกจากจะเป็นการลดปริมาณขยะมูลฝอยแล้วยังเป็นการลดการใช้พลังงานและลดมลพิษที่เกิดกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งเราสามารถทำได้โดย

3.1 คัดแยกขยะรีไซเคิลแต่ละประเภท ได้แก่ แก้ว กระดาษ พลาสติก โลหะ/อโลหะ

3.2 นำไปขาย/บริจาค/นำเข้าธนาคารขยะ/กิจกรรมขยะแลกไข่

3.3 ขยะเหล่านี้ก็จะเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิล

วงจรการจัดการขยะ

ขยะเป็นสิ่งมีค่า ก่อให้เกิดรายได้เปลี่ยนจากขยะไร้ค่ามาเป็นเงิน ซึ่งปัจจุบันได้กลายเป็นอาชีพ ๆ หนึ่ง ได้แก่ อาชีพรับซื้อของเก่า ซึ่งรับซื้อ และขายส่งตามโรงงานเพื่อนำไปแปรรูปกลับมาเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่แต่ราคาซื้อขายกันนั้นจะแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับความต้องการของตลาด ทั้งนี้วิธีการแยกประเภทวัสดุรีไซเคิลเพื่อขายให้ได้ราคาดีทำได้ง่าย ๆ ดังนี้ (ราคาขึ้นลงตามระบบตลาด)

ประเภท	ประเภทที่ขายได้	วิธีเก็บ	ราคา(บาท)/กก.*
กระดาษ	กระดาษหนังสือพิมพ์ - กระดาษสมุด - หนังสือ, นิตยสาร - กระดาษกล่อง - กระดาษขาวดำ - แผ่นพับ	คัดแยกเป็นประเภทและมัดให้เรียบร้อยเวลาจำหน่ายจะได้ราคาที่ดีกว่า เนื่องจากกระดาษแต่ละประเภทมีราคาซื้อที่แตกต่าง	- กระดาษขาว 6-6.5 บาท - กล่องกระดาษ 4-4.5 บาท - กระดาษหนังสือพิมพ์ 4.5 บาท - เศษกระดาษ 2.3 บาท
พลาสติก	ภาชนะพลาสติกบรรจุยาสระผม ครีมหาบน้ำ - ถังพลาสติกเหนียว - ถังน้ำ กะละมัง - ขวดน้ำมันพืช หรือขวดน้ำดื่มชนิดใส	ถอดฝาขวด ริน/เทของเหลวที่บรรจุภายในออกทำความสะอาดจากนั้นทำให้แบนเพื่อประหยัดเนื้อที่และเก็บรวบรวมแยกประเภทเป็นพลาสติกสีขาวขุ่นพลาสติกใส และพลาสติกอื่น ๆ เนื่องจากพลาสติกแต่ละประเภทมีราคาแตกต่างกัน	- พลาสติกขวดน้ำใส 13 บาท - พลาสติกขวดน้ำขุ่น 20 บาท - ถังพลาสติก 3 บาท - เศษพลาสติกรวม 9 บาท
พลาสติก	- บรรจุภัณฑ์ที่มีเครื่องหมายรีไซเคิล - ขวดน้ำพลาสติกสีขาวขุ่น	-	-

ประเภท	ประเภทที่ขายได้	วิธีเก็บ	ราคา(บาท)/กก.*
แก้ว	- ขวดหรือภาชนะแก้วสำหรับบรรจุอาหาร - เครื่องดื่มทุกชนิดทั้งที่มีสีใส เขียวและน้ำตาล	ถอดฝา/ริน/เทของเหลวที่บรรจุภายในออกทำความสะอาดและเก็บรวบรวม	- แก้ว 1 บาท - ขวดน้ำปลา 1 บาท - ขวดและกล่องเปียร์ลีโอ 7 บาท/กล่อง - ขวดและกล่องเปียร์ซัง 8 บาท/กล่อง - ขวดและกล่องเปียร์สิงห์ 7 บาท/กล่อง - ขวดและกล่องเปียร์Hineken 13 บาท/กล่อง
โลหะ/ อลูมิเนียม	- วัสดุหรือเศษเหล็กทุกชนิด - กระป๋องบรรจุอาหารที่ไม่เป็นสนิม - เครื่องดื่มที่เป็นอะลูมิเนียมทองแดง ทองเหลือง ตะกั่ว	ริน/เท ของเหลวที่บรรจุภายในออก ทำความสะอาด จากนั้นทำให้แบนเพื่อประหยัดเนื้อที่และเก็บรวบรวมกรณีเศษเหล็กทองแดงให้มัดรวมไว้	- กระป๋องอะลูมิเนียม 50 บาท - อะลูมิเนียม 55 บาท - เศษเหล็กหนา 7 บาท - เศษเหล็กบาง 5 บาท - กระป๋องกาแฟ 1 บาท

วิธีปฏิบัติงานและขั้นตอนการดำเนินการ

วิธีปฏิบัติงานองค์การบริหารส่วนตำบลนาดี มีพนักงานที่รับผิดชอบปฏิบัติงานประจำรถขยะ มีหน้าที่เก็บขยะในพื้นที่หมู่ที่ ๑-๙ ตำบลนาดี คัดกรองขยะในถังขยะอีกครั้ง เช่น ขยะอินทรีย์ ขยะรีไซเคิล ขยะทั่วไป ขยะอันตราย เป็นต้น

ขอบเขตของการบริหารจัดการ

จัดเก็บและจัดการขยะที่เกิดขึ้น ภายในเขตพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลนาดี ซึ่งใช้ระบบการจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาดี ซึ่งใช้ระบบผู้ทิ้งเป็นผู้คัดแยกขยะตามประเภทเอง โดยแบ่งขยะออกเป็น 5 ประเภท ขยะนำกลับมาใช้ใหม่ได้ ขยะนำกลับมาใช้ใหม่ไม่ได้ ขยะเศษอาหาร ขยะมีพิษ และขยะเศษวัสดุ และวิธีการจัดเก็บขยะ จะจัดเก็บขยะที่เกิดขึ้นเป็นประจำทุกวัน ตามแผนการปฏิบัติงานประจำสัปดาห์

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับการปฏิบัติงานของผู้ที่เกี่ยวข้องอื่นๆ เจ้าหน้าที่ได้แบ่งวัน เวลา ในการปฏิบัติงานของพนักงาน ดังนี้

- พนักงานจัดเก็บขยะองค์การบริหารส่วนตำบลนาดี จำนวน 4 คน เริ่มปฏิบัติงานตั้งแต่ เวลา 04.00 น. ขั้นตอนในการปฏิบัติงานจัดเก็บและจัดการขยะภายในเขตรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลนาดี จะแบ่งเก็บตามหมู่บ้านซึ่งมีทั้งหมด 9 หมู่บ้าน ซึ่งได้จัดทำแผนการปฏิบัติงานประจำสัปดาห์ ดังนี้

แผนการปฏิบัติงานประจำสัปดาห์

วันปฏิบัติงาน	พื้นที่ดำเนินการ	จำนวนถังขยะ (ถัง)	หมายเหตุ
วันจันทร์	1. บ้านนาดี หมู่ที่ 1	25	อัตราค่าบริการจัดเก็บขยะ ครัวเรือนละ 20 บาท/เดือน
	2. บ้านนาหม่อม หมู่ที่ 2	25	
	3. บ้านห้วยปลาฝา หมู่ที่ 3	25	
วันอังคาร	1. บ้านหนองทุ่ม หมู่ที่ 4	15	
	2. บ้านกกแหนเก่า หมู่ที่ 5	15	
	3. บ้านกกแหนใหม่ หมู่ที่ 9	20	
วันพุธ	1. บ้านแก้วดาว หมู่ที่ 6	10	
	2. บ้านแก่งม่วง หมู่ที่ 7	10	
	3. บ้านห้วยลาด หมู่ที่ 8	15	
วันพฤหัสบดี	คัดแยกขยะ เพื่อนำไปจำหน่าย		
วันศุกร์ – วันเสาร์ – วันอาทิตย์	เก็บขยะในกรณีมีเหตุ เร่งด่วน หรือเหตุฉุกเฉิน ใน พื้นที่		

รายละเอียดแผนปฏิบัติการจัดเก็บขยะมูลฝอยองค์การบริหารส่วนตำบลนาดี มีดังนี้

แผนปฏิบัติการเก็บขยะมูลฝอยองค์การบริหารส่วนตำบลนาดี

แผนการจัดเก็บขยะ
หมู่ที่ 1-9

ทุกวันจันทร์จัดเก็บขยะ
หมู่ที่ 1,2,3
เริ่มเก็บเวลา 04.00-08.00 น.

ทุกวันอังคารจัดเก็บขยะ
หมู่ที่ 4,5,9
เริ่มเก็บเวลา 04.00-08.00 น.

ทุกวันพุธจัดเก็บขยะ
หมู่ที่ 6,7,8
เริ่มเก็บเวลา 04.00-08.00 น.

ทุกวันพฤหัสบดี
นำขยะคัดแยกไปจำหน่าย
เริ่มตั้งแต่เวลา 08.00 น. เป็นต้นไป

หมายเหตุ : อัตราค่าบริการจัดเก็บครัวเรือนละ ๒๐ บาท / เดือน

ขั้นตอนการปฏิบัติงานเพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับการปฏิบัติงานของผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ องค์การบริหารส่วนตำบลนาจ้างได้แบ่งวัน เวลา ในการปฏิบัติงานของพนักงานเพื่อเก็บขยะมูลฝอย รายละเอียดปรากฏดังแผนปฏิบัติการจัดเก็บขยะมูลฝอยองค์การบริหารส่วนตำบลนาจ้างได้นำเสนอแล้วนั้น สำหรับขั้นตอนการปฏิบัติงานการเก็บขยะมูลฝอย มีดังนี้

1. พนักงานขับรถตรวจสอบสภาพรถเพื่อให้พร้อมปฏิบัติงาน
2. พนักงานจัดเก็บขยะแต่งกายชุดพร้อมปฏิบัติงาน
3. ดำเนินการเก็บขยะตามแผนปฏิบัติการ
4. นำขยะไปทิ้งบริเวณท้องที่องค์การบริหารส่วนตำบล
5. ทำความสะอาดรถเก็บขยะ

วิธีการติดตามและการประเมินผลการปฏิบัติ

การติดตามประเมินผลการจัดเก็บขยะ สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ทำการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานการจัดเก็บขยะมูลฝอย และรายงานผลการปฏิบัติงาน เช่น ลักษณะงานที่ปฏิบัติ วิธีการปฏิบัติงาน ขั้นตอน/กระบวนการปฏิบัติงาน วิธีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะเป็นลายลักษณ์อักษรต่อผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

ประโยชน์ของคู่มือ

1. ผู้บริหารและบุคลากรในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล รับทราบและเข้าถึงกระบวนการปฏิบัติงานการจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย
2. กระบวนการรับเรื่องร้องเรียน และการดำเนินการพิจารณาเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการฝ่าฝืนจรรยาบรรณเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐ และการไม่ปฏิบัติตามระเบียบข้อกฎหมาย ของพนักงานส่วนท้องถิ่น พนักงานจ้างทุกประเภทในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล มีความชัดเจน เป็นธรรม สามารถตรวจสอบได้

ขั้นตอนการขอรับถังขยะ ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาดี

ผู้ขออนุญาตเขียนคำร้องขอรับถังขยะ
โดยผ่านผู้นำหมู่บ้าน นำมาส่งที่
สำนักงานปลัด อบต.นาดี

เจ้าหน้าที่ รับเรื่องพร้อมตรวจสอบ
จำนวนถังขยะว่ามีจำนวนเพียงพอ
หรือไม่

ลงทะเบียนรับ นำเสนอนายก อบต.นาดี
เพื่ออนุมัติ

เจ้าหน้าที่ดำเนินการนำถังขยะไปติดตั้ง
ในจุดที่ได้รับการร้องขอ